

ЭКСТРАННЫ НУМАР

ДЗЯРЖАВА

СТУДЭНСКАЯ ДУМКА

НА ШЛЯХУ Ё ЭЎРОПУ

Ідэя Беларускае нацыянальнае дзяржаўнасць нашымі заходнімі і ўсходнімі суседзямі заўсёды ўспрымалася як штосьці нерэчаіснае, міфічнае і штучнае. Мянялася ўлада—мяніліся прапагандысцкія падыходы да падзеяў лютага—сакавіка 1918 г., а наша ідэя — ідэя аднаўленьня сваёй дзяржавы, захаваная ў сэрцы нашымі бацькамі—не мянялася ніколі. Ужо 72 гады мы жывем ва ўмовах савецкае акупацыі, але менавіта сёння, калі руйнуецца Імпэрыя— апошні зь перажыткаў фэўдалізму ў Расіі /які так і ня быў пераадолены расейскімі рэвалюцыямі 1917 году/, мы пераконваемся ў неўміручасьці ідэалаў, абвешчаных 25 сакавіка 1918 году Трэцяй Устаўной граматай Беларускай Народнай Рэспублікі.

У пачатку XX стагодзьдзя капіталізм, нарэшце, прыйшоў на землі народаў Усходняе Эўропы, каб вызваліць гэтыя народы ад рабскіх ланцугоў Аў-

стра-Вэнгэрскае ды Расейскае Імпэрыяў, даць ім нацыянальную свабоду. Уступаючы ў капіталістычную фазу свайго разьвіцьця, Беларусь непазьбежна павінна была прыйсьці да ўтварэньня ўласнае нацыянальнае дзяржавы, да непасрэдных кантактаў з эўрапейскаю культураю, эўрапейскай цывілізацыяй. Гэта лёгкі грамадзкага разьвіцьця.

Шлях да нацыянальнай свабоды кожны народ праходзіць, пераадольваючы вялікія цяжкасьці. Аднак, напэўна, ніводзін народ, спрабуючы адбудаваць сваю дзяржаўнасць, не сустракаўся з гэткай масай варожасьці, непаразуменьня ды адкрытага супрацьдзеяньня, як беларускі народ. Гісторыя абвяшчэньня і стварэньня Беларускай Народнай Рэспублікі—самы лепшы таму прыклад.

Таму, 72 гады таму, падзеі разьвіваліся вельмі хутка, як і сьгоньня. З 17 на 18 сьнежня 1917 года бальшавікі Заходняе вобласці разганяюць Пер

шы ўсебеларускі зьезд сялянскіх, рабочых ды жаўнерскіх дэпутатаў, які, карыстаючыся 4 "Дэкларацыяй правоў народаў Расіі" ураду Леніна, абвясціў сябе галоўным савецкім ворганам на Беларусі.

19 снежня нелегальна зьбіраецца Прэзідыюм Рады ўсебеларускага зьезду і абірае Выканаўчы Камітэт Рады ў складзе 17 чалавек на чале з Т. Грыбам. Выканаўчы Камітэт разам з Цэнтральнай Беларускай Вайсковай Радай пачынае актыўную дзейнасць па падрыхтоўцы паўстання. За гэта большавікі арыштоўваюць 6 кіраўнікоў Цэнтральнае Беларускае Вайсковае Рады на чале з Кастусем Езавітавым.

19 лютага 1918 г. большавікі сьпешна пачаюць Менск, бо пачаўся нямецкі наступ. Улада ў месце пераходзіць да Выканаўчага Камітэта Рады. 20 лютага ён выдае Першую ўстаўную грамаду, у якой абвясчае сябе часовай народнай уладай на Беларусі, у задачу якой уваходзіць скліканьне ўсебеларускага Сойму для самавызначэння беларускага народу. 20 ж лютага сфармаваны Народны Сакратарыят Беларусі, старшынёю якога стаў Язэп Варонка.

21 лютага у Менск сталі прыбываць нямецкія вайсковыя часткі, камандаваньне якіх ваража паставілася да беларускае ўлады. Да таго ж амбіцыі на ўладу выяўлялі яшчэ й польскія легіянеры. Адказам на Першую ўстаўную грамаду стала забарона дзейнасці Народнага Сакратарыяту, канфіскаваная ягоная каса, але сам ён ня быў разагнаны.

9 сакавіка 1918 г. 1. Серада і К. Езавітаў Уручылі нямецкаму камандаваньню ўсходняга фронту Другую ўстаў-

ную грамаду, складзеную на нелегальным сходзе Выканкаму Рады. Другая ўстаўная грамада абвясчала "у рубяжох расьсяленьня і лічэбнай перавагі беларусаў" Беларускаю Народную Рэспубліку. Ёю дэклараваліся асновы будучай Беларускай Канстытуцыі. Немцы засталіся незадаволенны тым, што прымаючы гэты дакумант, Выканкам не паралўся з ім і не адзначыў станоўчую ролю Нямецчыны і нямецкае арміі ў справе стварэння Беларускае дзяржавы. Але далей яны ня сталі забараняць легальную дзейнасць Выканкаму.

Усе палітычныя партыі нацыянальных меншасцяў на Беларусі/у т. л. палякі/, былія расейскія дзяржаўныя ўстановы/дума і земствы/ вівалі Беларускаю Народную Рэспубліку як фэдэратыўную частку будучае дэмакратычнае Расіі. Менская мяставая дума выдзеліла Выканкаму 10 тыс. рублёў. Пачаліся перамовы паміж Выканкамам з аднаго боку і Менскай мястовай думай і прадстаўнікамі нацыянальных меншасцяў з другога боку аб стварэнні заканадаўчага воргану Беларускае Рэспублікі — Рады БНР. Такі ворган быў створаны 18 сакавіка і ўключыў у сябе 71 чалавека: 36 чалавек — ад беларускіх партыяў/27 ад Рады зьезду і 9 ад павятовых радаў/, 20 — ад местовых самаўрадаў і земства, 15 ад рэвалюцыйнай дэмакратыі нацыянальных меншасцяў/7 яўрэяў, 4 палякі, 2 валкаросы, 1 украінец, 1 літовец/. На 24 сакавіка была прызначана сесія Рады.

На гэты час ужо сталі незалежнымі Украіна і Літва, і гэта зрабіла пэўны ўплыў на незалежніцкі кірунак у беларускім руху. Акрамя гэтага яшчэ дзь

ве абставіны падштурхнулі ўрад БНР пайсьці на абвяшчэньне поўнае незалежнасьці ад Расеі. Гэта былі надзеі на прызнаньне БНР Нямеччынай, якая не даацэньвала сілы беларусаў у стварэньні сваёй дзяржавы, а таксама магчымасьць атрымаць дапамогу ад Украіны, якая магла даць яе толькі незалежнай Беларусі, а не часткі Расейскае фэдэрацыі. Да таго ж, ва ўмовах станаўленьня суседніх дзяржаў узьнікла рэальная небясьпека адрыву ад Беларусі яе этнічных тэрыторыяў.

Прыехаўшая за два дні да сясіі Рады дэлегацыя Віленскае Рады, зыходзячы з усяго гэтага, прапанавала ўнесці на разгляд сясіі пытаньне аб абвяшчэньні незалежнасьці БНР. 23 сакавіка адбылося пасяджэньне фракцыі БСГ, якая аднагалосна прыняла рашэньне аб унясенні гэтае прапановы на разгляд Рады БНР.

Сясія Рады БНР адчынілася 24 сакавіка а 8 гадзіне ўвечары. Восем апісвае гэтае паседжаньне газета "Беларускі Шлях":

"Паседжаньне адкрылася заяваю старшыні І.Н.Серады аб прысутнасьці на пасяджэньне дэлегатаў Віленскае Рады п.п. А.Луцкевіча, І.Луцкевіча, Я.Станкевіча, Г.Туркевіча. Рада прывітала гасцей вопляскам. Пасьля таварыш Старшыні Я.Варонка сказаў прамову аб значэньні Вільні у гісторыі беларускага нацыянальна-культурнага адраджэньня /.../. Беларусы! — закончыў прамову Я.Варонка, — сягоньня Вялікдзень, сягоньня зноў духоўна аб'ядналіся Вільня і Менск, душа і цела, сягоньня беларус уваскрос!"

Адказваў на прывітаньне старшыня

Віленскае Рады А.Луцкевіч, каторы зрабіў вялікае паведамленьне аб чыннасьці беларускіх арганізацыяў у Віленшчыне і Гродзеншчыне і даў здавальняючы адказ на ўсе запытаньні, зробленыя членамі Рады ў зьвязку з паведамленьнем.

Пасьля гэтага Рада ўставаўнем аддала пашану памяці вядомай беларускай пісьменьніцы, культурнага і палітычнага дзеяча — Цёткі — А.Пашкевіч.

Далей у парадку дзеным стаяла прапазіцыя Беларускай Сацыялістычнай Грамады разгледзець праэкт абвяшчэньня незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі. Прапазіцыя, выклікаўшы пратэст адной часткі Рады, была прынятая большасьцю галасоў.

Паведамленьне аб цяперашнім становішчу на Беларусі і тых прычынах, якія вымагаюць аб'яўленьня яе незалежнай Рэспублікай, зрабіў старшыня фракцыі Беларускай Сацыялістычнай Грамады А.А.Смоліч. Нарада над гэтым пытаньнем цягнулася 10 гадзінаў. З асобных бакоў выступіла 26 прамоўцаў.

Пры наэлетрызаваным паведаваньні была прынята пераважнай большасьцю пастанова, пададзеная "незалежнікам". Рада БНР аб'яўляе Рэспубліку незалежнай і аб гэтым выдае стасоўную ўстаўную граматы.

Мястовая група падала голас супраць пастановы, але засталася ў Радзе. Земцы, у ліку дзевяці чалавек на чале з старшынёю Менскага губернскага земства, заявілі аб выхадзе/п.п. Злобін, Мацюш, Шыманскі, Жылінскі і інш./ . Ад падачы голасу ўстрымаліся прадстаўнікі аб'яднанай Яўрэйскай СП.

Прыняцце пастановы спаткала шум-

СТУДЭНСКАЯ ДУМКА

нас прывітаньне Рады ў словах: "Няхай Жыве Беларускае Народнае Рэспубліка!"

Адносна гісторыі БНР савецкая прапагандысцкая служба стварыла тры асноўныя міфы – буржуазна-абшарніцкі характар улады, стварэнне БНР па загаду нямецкага ўраду з мэтай далучэння Беларусі да Нямеччыны ў якасці сыравіннага прыдатку, ёй так сама ставілася ў вiну "фіктыўная" дзяржаўнасць".

Як вядома Рада БНР 25 сакавіка сфарміравала новы Народны Сакратарыят незалежнае Беларускае Рэспублікі, у які ўвайшлі прадстаўнікі толькі сацыялістычных партыяў. Гэткім чынам, першы урад БНР быў сацыялістычным урадам. Галоўнай беларускай палітычнай сілай была Беларускае Сацыялістычная Грамада, якая, як і сацыялістычныя партыі Заходняе Эўропы, адмаўляла неабходнасць дыктатуры пралетарыяту, ставіла на агульнапрызнаных дэмакратычных пазіцыях.

Адносіны Бэрліну і нямецкага камандавання Ўсходняга фронту нельга назваць аднолькавымі. Бэрлін недаацэнь-

ваў беларусаў у пытаннях адбудавання сваёй дзяржаўнасці і не сьпяшаўся з прызнаннем Беларускае Народнае Рэспублікі. Камандаванне Ўсходняга фронту, бачачы на месцы актыўнасць НСБ, з уласнае ініцыятывы ня ўмешвала ся, а часам і дапамагала яму ў арганізацыі дзяржаўных структураў. Наступны падзеі, непрызнанне БНР – сьведчаць аб адным: БНР – не марыянэтная дзяржава/у адрозненні ад БССР, створаная па чужынскаму загаду, а дзяржава, абвешчаная беларускай інтэлігенцыяй.

Безумоўна, дзяржава не ствараецца дэкларацыямі. Прыняцце Акту Незалежнасці заўсёды ў гісторыі таго ці іншага народу азначае пачатак дзяржаўнага будаўніцтва. Гэта было і на Літве, на Украіне, у Грузіі, гэтак было і на Беларусі. З Акту 25 сакавіка толькі пачыналася стварэнне беларускае дзяржавы, але абвешчаную незалежнасць трэба было абараняць са зброяй у руках. І трагедыя БНР, усяго нашага народу ў тым, што ў вельмі адказны час для нашае Радзімы патрыёты Бацькаўшчыны ня здолелі скансалідавацца, абараніць нашу Беларускае Рэспубліку.

Святкуючы сёння гадавіну абвешчання незалежнасці Беларусі, мы ўпэўненыя: што не атрымалася тады-паўінна атрымацца сёння.

ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

С. Усьцілоўскі

» » » » І Н Ф А Р М А Ц Ы Я « « « «

– 7–8 красавіка г.г. у Гародні мае адбыцца традыцыйны рок-фэст "Рок – крок-90". Зь беларускамоўных гуртоў будуць "Мроя" ды "Уліс". Магчыма, да сьць Бог, і "Бонда" зь "Мясцовым часам". Прыедуць беларускія студэнты з Польшчы. ЗАПРАШАЕМ У ГАРОДНЮ !!!

НАШ АДРАС: Беларусь, 220052, м Менск вуль Сурганава, д. 86, кв. 180
Вайцяховічу Зьміцеру тэл. 31-73-70.
НУМАР ПАДРЫХТАВАЛІ: 1 гар Мiхно ды Вайцяховіч Зьміцер 16-18 сакавіка.
Друкавана накладам 5 тыс. экз.
ЧАКАЕМ ЛІСТОУ АД НАШЫХ ЧЫТАЧОУ !!!